

GÜRCİSTAN'DA TÜRKOLOJİ*

N. N. CANAŞIA, M. Kh. SVANİDZE**

Özet

Bazı kaynaklar, “M.Ö 6. yy’da Keyhüsrev (633-584)’e yenilen Türklerden 28 ailenin Gurgan (Hazar) Denizi’ni aşarak kuzeyden Gürcistan’ın eski başkentlerinden Mtsheta’ya gelmeleri”nden hareketle Türk-Gürcü ilişkilerinin tarihini 2500 yıl öncesine kadar götürmektedirler. Bu derin geçmişe dayanan birliktelik doğal olarak Gürcistan’da Türk tarihi, kültürü, edebiyatı, dili alanında değişik akademik çalışmaları doğurmuştur.

Bu çalışmaların künyesine ilişkin 2000 yılına dek Gürcistan’da irili-ufaklı toplam sekiz makale yazılmıştır. Söz konusu çalışmalar arasında Prof. Dr. Nodar Canaşıa ile Prof. Dr. Mikhail Svanidze’nin 1976’da kaleme aldıkları “Gürcistan’da Türkoloji” adlı makale kendisinden önceki bir ve kendisini ardıllayan altı makaleden içeriğinin zenginliğiyle öne çıkmaktadır. Yazarlar, söz konusu makalede Gürcistan’da Türkoloji çalışmalarının yürütüldüğü tarihsel süreci, mekanları, alanları, uzmanları ortaya koymaktadırlar.

Anahtar kelimeler: Gürcistan’da Türkoloji, süreç, mekanlar, alanlar, çalışmalar, uzmanlar.

Tiflis Devlet Üniversitesi bünyesinde kurulan Gürcistan Türkolojisi, Gürcistan’daki ekonomik, kültürel başarıların yanı sıra, üniversitenin gelişimi ve güçlenmesine paralel olarak gelişmiş ve güçlenmiştir. Ülkede Türkoloji

* Bildiri, 27-27 Eylül 1976’da Almata’da gerçekleşen “Modern Türkoloji’nin Sorunları” adlı konferansta sunulmuş ve konferans kitapçığında (s. 131-136) basılmıştır. Bildirinin özgün adı; Н. Н. Джанашиа, М. Х. Сванидзе, Тюркология в Грузии, *Проблемы Современной Тюркологии, Материалы II, Всесоюзной Тюркологической Конференции* (27-29 сентября 1976 г.), г. Алма-ата.

** Filolog Prof. Dr. Nodar Canaşıa için Bk. N. Kaçarava, “Uğurlar Olsun Nodar Canaşıa”; Osmanlı ve Modern Türkiye üzerine araştırma yapan Prof. Dr. Mikhail Svanidze, Gürcistan Doğubilimler Enstitüsü’nde öğretim üyesidir (ç.n.).

alanındaki bilim adamlarının sayısı artmış ve bunların bilimsel alan ilgileri genişlemiştir. Mevcut alanlar bugün itibariyle Türkoloji biliminin bütününe kapsamaktadır. Günümüzde Türkoloji alanındaki çalışmalar Tiflis Devlet Üniversitesi'nin yanısıra, Gürcü Doğubilimleri'ndeki kadroların "atölye"lerinde ve Sovyet Gürcistan'ın bir takım diğer kurumlarında yürütülmektedir. Bu kurumlar arasında öncelikle G. V. Tsereteli Doğubilimler Enstitüsü; İ. A. Javakhişvili Tarih, Arkeoloji, Etnografya Enstitüsü; Şota Rustaveli Gürcü Edebiyat Tarihi Enstitüsü belirtilmelidir.

Hem eş zamanlı hem de art zamanlı olarak edebiyat dillerinin ve onların bütün alanlarında -sözlükbilim, söz dizimi, biçim bilgisi, ses bilim, ses bilgisi-kapsamlı bilimsel çalışmalar yürütülmektedir. Türk edebiyat tarihinin klasik ve güncel sorunları, şiir bilgisi sorunları, halk edebiyatı, metinbilim alanları araştırılmakta, eski ve modern Türk dilleri ve dilbilim sistemleri incelenmektedir. Dilbilimsel yeni başarılar üzerine temellendirilen bu alandaki çalışmalar uzmanları tarafından yakından takip edilmektedir. Gürcü Türkologlar (N. N. Canaşıa, M. S. Cikia, V. G. Jangidze, G. Tsalkalamanidze, İ. Şervaşidze), ad takıları, zamanların çekimleri, özellikle de fiil ve fiillerin sınıflandırılması ve bazı Türkî dillerin dilbilim yapısının merkez sorunları üzerine ortaya koydukları yenilikçi özgün görüşleriyle farklılıklarını ortaya koymaktadırlar.

Gürcü Türkologlar (S. S. Cikia, V. G. Jangidze, E. B. Gudiaşvili, N. N. Canaşıa, G. Tuşmalışvili, Ye. R. Sarışvili), Türkî dillerin lehçebilimi alanında dikkate değer çalışmalar yürütmektedirler. Azerbaycan'da kullanılan lehçenin yanı sıra Türk dilinin bir çok lehçesi incelenmiş ve bunun sonucunda yeni dilsel gerçekler, lehçebilimsel birimler bilimsel kullanıma sokulmuş, bu lehçelerin söz dağarcığı, sesbilimi ve dilbilim sorunları araştırılarak incelenmiş ve bunların dahil oldukları edebiyat dillerinin lehçe sistemindeki yerleri tespit edilmiştir.

Gürcistan'ın Türk dili taşıyıcısı halklarla asırlardır devam eden komşuluğu onunla komşuluk eden halkların dilinde, kültüründe, tarihinde doğal olarak kendi izlerini de bırakmıştır. Gürcü Türkologların başarıyla üzerinde çalıştıkları bu durum özellikle Türk-Gürcü, Gürcü-Azeri, Türk-Lazların karşılıklı etkileşimlerinde açıkça yansımaları bulmaktadır.

GÜRCİSTAN'DA TÜRKOLOJİ

Dillerin karşılıklı etkileşimi ve ilişkisi salt dilbilimsel olmanın dışında genel kültürel bir önem de arz etmektedir. Dillerin karşılıklı etkileşimi alanında yapılan çıkarımlar ve önemli gözlemler Gürcü Türkologların (S. S. Cikia, Ts. A. Abuladze, Ş. V. Gabeskiriya, E. V. Gudiaşvili, N. Gurgenidze, M. S. Cikia) büyük miktardaki özgün makalelerinde ve bağımsız monografilerde ortaya konulmuştur.

XVIII. yüzyılın *Dört Baş* (*Mamur, ç.n.*) *Tatarca'sı* ve aynı yüzyılın *Türkçe-Gürcüce Ders Kitabı* başta olmak üzere yayınlanan Türkçe anlatıların ve resmi belgelerin dillerinden hareketle araştırmacılar (S. S. Cikia, M. G. Beltadze), Azerbaycan dilinin ve Türkçe'nin tarihine ilişkin önemli bilgiler elde etme olanağı bulmuşlardır.

Gürcü Türkologlar, Türkçe ve Azerice lehçebilimindeki güncel sorunları başarıyla ele almaktadırlar. Ayrıca, Türkçe ve Azerice (Gürcüce-Türkçe, Türkçe-Gürcüce, Azerice-Gürcüce) sözlük tertibine yönelik çalışmalar yürüten bilim adamları Sovyet Türkolojisi'nin nadir öncüleri arasında yerlerini almaya namzettirler.

Modern Türkiye'de gerçekleştirilen kelime bilimi reformlarının sorunları bilim adamlarımızın (G. İ. Antelava) özel ilgilerini çekmiştir.

Gürcü Türkolojisi'nin özgün bir alanı da Türkiye yazarlarının dilsel özelliklerinin incelenmesidir. S. S. Cikia, V. G. Jangidze, N. N. Canaşaia, Ts. A. Abuladze, G. İ. Antelava, Ye. V. Mamulia, N. P. Kolesnikova, Ş. V. Gabeskiriya bu alanda çalışan araştırmacılarıdır.

Gürcü Türkologlar-edebiyat araştırmacıları, Türk ve Azerbaycan folkloru, Gürcü-Türk ve Gürcü-Azeri edebiyat ilişkileri, klasik ve modern Türk ve Azerbaycan edebiyatı, aşık şiiri konularında yoğun ve verimli çalışmalarını sürdürmektedirler.

Gürcü Türkologlar-edebiyat araştırmacıların ilgi alanlarının genişliğine bu araştırmacıların (İ. S. Gotsiridze, Ye. D. Javalidze, G. N. Şakulaşvili, L. Çlaidze) Türk folklorunun sorunlarına, Sovyet Gürcistan'ın Bilimler Akademisi K. S. Kekelidze Elyazmaları Enstitüsü'nde (Ts. A. Abuladze) korunmakta olan Türkî dillerdeki el yazmalarının okunup araştırılmasına gösterdikleri ilgi tanıklık etmektedir.

Gürcü Türkologların yürüttükleri ve Gürcü toplumunun bunlar sayesinde, Orta Asya, Azerbaycan ve Türk halklarının folkloru, modern dönem yazarları ve adı geçen milletlerin klasik eserleriyle tanıştıkları çeviri çalışmalarına ayrıca ve özellikle değinmek gerekmektedir.

Türkiye’de sosyal realizmin temel koyucusu, büyük Türk şairi ve komünist Nazım Hikmet ve Türk nesrinde onun yaratıcı sanat anlayışının müdavimi olan Sabahattin Ali gibi birçok ilerici Türk yazarının eserleri Gürcüceye çevrilmiştir. Klasik dönem Türk edebiyatından İsa Nejami (?ç.n.) Mihri Hatun, Evliya Çelebi, Reşat Nuri Güntekin, Ömer Seyfettin ve diğerlerinin eserleri yine Gürcüceye kazandırılmıştır.

Gürcü Türkologlardan S. S. Cikia, İ. S. Gotsiridze, L. T. Çlaidze, Ye. D. Cavelidze, L. Eradze, Azerbaycan edebiyatının klasik dönem temsilcilerinden Hakanî, Nizamî, Sabir, M. F. Ahundov, G. Mamedkuluzade ve diğer şair ve yazarların eserlerini çeviri yoluyla Gürcü okuruna taşımışlardır.

Gürcü-Türk ilişkilerinin ve Türk tarihinin araştırılması uzun bir geçmişe sahiptir; lâkin bu alanların Gürcistan’da sistematik ve bilimsel bir yöntemle araştırılması Doğubilimler merkezlerinin kurulmasından sonra gerçekleşmiştir. Bu bağlamda Türk tarihinin araştırılması üç yönde gelişmektedir:

1. Osmanlı kaynaklarının yayınlanması,
2. Türk-Gürcü ilişkilerinin incelenmesi,
3. Türkiye tarihi.

Gürcistan arşivlerinde ve kitap mahzenlerinde, özellikle de XVI.-XVII. yüzyıllar olmak üzere, sadece Gürcü-Türk ilişkilerinin araştırılmasında değil, ayrıca Türk tarihinin incelenmesinde de büyük katkıları olabilecek birçok Türkçe belge bulunmaktadır. Bunlardan en önemlileri uygun bilimsel yorumlarla yayınlanmıştır. Bu alanda S. S. Cikia ve Ts. A. Abuladze verimli çalışmalarını sürdürmektedirler.

Türkçe resmî kaynaklardan en önemlisi S. S. Cikia tarafından Gürcüce yayınlanan “*Deftar-i Mufassal Vilayet-i Gürcistan*”dır. Bu yayına hem Gürcistan içindeki bilimsel araştırmacılar hem de yabancı araştırmacılar yüksek değer atfetmişlerdir. Aynı yazar tarafından diğer Türkçe belgeler de

yayınlanmıştır, bunlar arasında öncelikle anılması gerekeni “18. Yüzyılın Birinci Yarısında Kartli (Gürcistan) ’deki Osmanlı ’nın Hukukî Belgeleri” dir.

Ts. A. Abuladze, Gürcistan arşivlerinde korunan Türkçe fermanlar ve diğer belgeler üzerindeki çalışmalarını başarıyla sürdürmektedir.

Mustafa Ali ’nin, Viyana Millî Kütüphanesi ’ndeki “Zaferler Kitabı”¹ Nusret-nâme ’sinin el yazması (S. S. Cikia tarafından hazırlanıyor) örneğinde olduğu gibi yabancı arşiv ve kütüphanelerde korunan Gürcü tarihiyle ilgili Türkçe kaynaklar yayına hazırlanıp gün ışığına çıkarılmaktadır.

Ts. A. Abuladze, Gürcüzâde (Mehmed Paşa, ç.n.) ’nin “Tiflis ’in Fetih Kitabı” nı (Britanya Millî Müzesi ve Süleymaniye Kütüphanesi ’ndeki nüshalara dayanarak) yayınlamıştır. Kitapta Türklerin 1723 ’te Tiflis ’i kuşatışları resmedilmekte ve Türklerin Gürcistan ’daki yönetimlerinin ilk yılları anlatılmaktadır. Yazar, olayların görgü tanığıdır.

K. L. Meşveliani, Bulgaristan arşivlerinde Gürcistan üzerine çok miktarda Türkçe belge tespit etmiştir. Ts. A. Abuladze ve M. Kh. Svanidze ’nin başta “1696-1732 Çıldır Eyaleti ’nin Jaba Defteri” olmak üzere üzerinde çalıştıkları bu belgeler okunmakta ve yayına hazırlanmaktadır.

Gürcistan ’da arşiv belgelerinin yanı sıra Gürcistan üzerine bilgi içeren Türkçe kaynaklar da çevrilmektedir. Son dönemlerde Türkiye ’de ve Balkanlarda, Osmanlı Devleti ’nin bünyesine giren ülkelerde başta tarımsal ilişkiler olmak üzere toplumsal ve ekonomik tarihin bazı sorunların incelenmesi için önemli belgeler içeren Osmanlı Devleti ’nin bünyesindeki vilayetlerin mevzuat yayınlarına (Kanun-namelere) büyük önem atfedilmektedir. S. S. Cikia ’nın yayınladığı 1595 tarihli “Defter-i Mufassal Vilayet-i Gürcistan” ı, Gürcistan Kanun-name ’sine bir mukaddime oluşturmuştur. N. N. Şengelia “Gürcistan Kanun-namesi 1573/3” ü ve “Gence Eyaleti ’nin 1727 Yasasının Özü” nü Gürcüceye çevirmiştir. Her iki belge de Ö. L. Barkan ’ın yayınlarından alınmıştır. M. Kh. Svanidze, “Akhaltsihe/Ahıska Sancağı ’nın 1595 Kanun-namesi” ni ve H. Tuncer tarafından yayınlanan “Basian (Doğu Balkarların Bir

¹ Canaşa, Nusret-name ’yi “Zaferler Kitabı” şeklinde çevirmiş ki, her iki başlık arasında anlamsal bir benzerlik söz konusu değildir. “Nusret-name”, “Yardım Kitabı” şeklinde çevrilebilir (ç.n.).

Kısmı) Sancağı'nın 1579 Kanun-namesini"ni Gürcüceye aktarmıştır. Ts. A. Abuladze, Sovyet Gürcistan'ın Bilimler Akademisi'nin Elyazmaları Enstitüsü Fonun'daki "*Erzurum Vilayeti'nin 1592 Kanun-namesi*"ni Gürcüce yayınlamıştır. Feridun Bey "*Münşaatı As-Salatin*" kitabında Gürcü-Türk beylik ve krallıklarının ilişkilerine ışık tutan çok önemli bilgiler bulunmaktadır. Bu belgelerin bir kısmı IV. Murad'ın G. Saakadze'ye Sunduğu İtimatname, III. Murad ile Gürcistan Kralı Simon arasında imzalanan "Ağustos Anlaşması"nın kopyası, büyük vezir Sokullu Mehmed Paşa'nın Kartli (Gürcistan) Kralı Levan'a gönderdiği mektubun kopyası ve büyük vezir Mehmed Köprülü'nün Dadian'a gönderdiği mektubun kopyası vb. Gürcüceye çevrilmiş ve yayınlanmıştır.

Türk anlatı kaynakları Gürcistan üzerine önemli vesikalar sunmaktadır. XVI. ve XVIII. yüzyıl Türk yazarlarından Selanikli Mustafa, İbrahim Peçevi, Mustafa Naima, Solak-zâde, Müneccim-başı, Çelebi-zâde, Ahmed Vasıf, Mehmed Raşid'in eserleri Gürcüceye çevrilmiş ve basılmıştır. Evliya Çelebi'nin *Seyahatname*'sinde Gürcistan ve Kafkasya üzerine zengin ve çok yönlü bilgiler yer almaktadır Evliya Çelebi 1640-1648 tarihlerinde Gürcistan'da ve Güney Kafkasya ülkelerinde iki kez bulunmuştur. Bu eserin bazı bölümleri S. S. Cikia ve D. Gudiaşvili tarafından Gürcüceye aktarılmıştır. G. V. Puturadze ise *Seyahatname*'nin ikinci cildini Gürcüceye kazandırmıştır. *Seyahatname*'nin dağlı Kafkas halklarına yer verdiği değişik bölümler G. Z. Ançabadze tarafından Gürcüceye aktarılmıştır.

Bugüne gelindiğinde Gürcü-Türk ilişkilerinin araştırılması iki temel sorunu kuşatmaktadır:

1. Gürcü-Türk politik ilişkiler,
2. Türklerin egemenliğindeki Akhaltsihe/Ahıska Paşalığı'nın sosyo-ekonomik konumu.

XV. ve XVII. yüzyıllarda Avrupa'da ve Yakın Doğu'da Türk hakimiyeti sonucunda Türkler karşıtı bir koalisyonun kurulması yönünde adımları atılmış ve bu oluşuma Gürcü diplomatları da aktif bir şekilde katılmışlardır. Bu sorun V. N. Gabaşvili'nin *16. ve 17. Yüzyıllarda Osmanlı Karşıtı Koolisyonlar ve Gürcistan* adlı çalışmasında incelenmiştir. Gürcü-Türk ilişkileri M. Kh. Svanidze tarafından "*16. ve 17. Yüzyıl Gürcü-Türk İlişkilerinden*" (Tiflis 1972) adlı monografide ele alınmış ve aydınlığa kavuşturulmuştur.

GÜRCİSTAN'DA TÜRKOLOJİ

“Gürcü Sorunu”nun keskin bir şekilde ortaya çıkışı XVI. ve XVII. yüzyıllarda Türkiye (Osmanlı) ile İran arasında Yakın Doğu’da egemenlik için yapılan savaşlarla olmuştur. Bu sorun V. N. Gabaşvili, V. T. Toçiev, M. Kh. Svanidze’nin çalışmalarında genişliğine ve derinlemesine ele alınmıştır.

XVII. yüzyılın meşhur Türk coğrafyacı-tarihçisi Katib Çelebi’nin eserlerinde Gürcistan’a ilişkin çok miktarda bilgi bulunmaktadır. G. G. Alasaniya bu konu üzerinde çalışmalarını sürdürmektedir.

G. K. Tivadze, ve M. Kh. Svanidze’nin eserlerinde Gürcistan’ın güneyindeki Akhaltsihe/Ahıska Paşalığı’nın (Samtskhe Saatabago) kuruluş hikayesinin izleri sürülmüştür. Samtskhe Saatabago’nun sosyal ve ekonomik tarihinin incelenmesi adına *Defter-i Mufassal Vilayet-i Gürcistan* adlı çalışma daha büyük öneme sahiptir. V. N. Gabaşvili, G. K. Tivadze, N. N. Şengeliya, M. Kh. Svanidze bu belgeyi değişik açılardan incelemişlerdir.

Samtskhe Saatabago’nun fethinden ve orada Akhaltsihe/Ahıska Paşalığı’nın kurulmasından sonra Türkler, Gürcü feodal yapıları yok etmiş ve kendi arazi mülkiyeti ve toprak tasarrufu sistemini kurmuşlardır. Bu süreç birçok kez ve asırlarca devam ettiğinden Akhaltsihe/Ahıska Paşalığı’ndaki arazi mülkiyeti türleri değişik şekillerde nitelendirilmiştir. Bu türler, A. B. Avaliani, M. KH. Svanidze tarafından araştırılmıştır. G. K. Tivadze, Ş. V. Lomsadze’nin çalışmalarında Güney Gürcistan’ın (Samtskhe/Javakheti) XVIII. yüzyılın ikinci yarısı ile XIX. yüzyılın birinci yarısındaki sosyo-politik yapısına ışık tutulmuştur.

Türkiye’nin politik, sosyo-ekonomik tarihine ilişkin sorunlar V. N. Gabaşvili, O. İ. Gigineyşvili, M. Kh. Svanidze, T. B. Puturidze, N. N. Şengeliya ve V. G. Çoçiev’in çalışmalarında yankılarını bulmuşlardır.

V. N. Gabaşvili, D. A. Gudiaşvili tarafından Ortaçağ şehirlerinin, başta Türkiye ile ve daha sonra Yakın Doğu ile olmak üzere, tarihi, şehirdeki sosyal hareketler, şehir yaşamı, zanaat odaları başarıyla araştırılmaktadır.

Osmanlı Devleti’nin idarî yapısına ve yönetim şekline ilişkin sorunlar M. Kh. Svanidze tarafından incelenmiştir. Türkiye’nin sosyo-ekonomik durumunun araştırılması adına Koçibey’in “*Risale*”si üzerine geliştirilen tezlerin sosyo-politik önemi gayet açıktır. Koçibey’in “*Risale*”si T. B. Puturadze’nin

çalışmalarında analiz edilmiştir, Ali Aynı'nın “*Risale*”si ise M. Şaduri tarafından incelenmektedir.

Yeni ve modern Türkiye'nin tarihi, şimdiye dek bu konuda önemli çalışmalar yayınlayan O. İ. Giginışvili tarafından verimli bir şekilde araştırılmaya devam edilmektedir. Aynı yazar, XVI. yüzyılın sonunda Türkiye'nin iç ve dış politikasını; Türkiye'nin Rusya, İran, Fransa ile ilişkilerini de incelemektedir. Giginışvili'nin Tiflis'te 1963'te yayımlanan “*Osmanlı'nın Dış Politikası ve Pan-Türkizm*” adlı monografisi bilim çevrelerinde büyük yankı bulmuştur. Bu çalışmada Pan-Türkizm'i doğuran şartlar ve onun gelişim aşamaları ele alınmıştır. Pan-Türkizm'in Türk (Osmanlı, ç.n.) Devleti'nin egemen ideolojisine dönüştüğü iddiasıyla dönem Türkiye'si üzerine özgün özellikler ortaya konmuştur. Kitapta, Türkiye'nin dış politikasına özel önem atfedilmiştir. O. İ. Giginışvili ayrıca, XIX. ve XX. yüzyıl Türk toplumunun sorunları, Türkiye'nin I. Dünya Savaşı öncesi ve sırasındaki dış politikası ve İttihatçıların Kafkasya politikası vb. konularda çalışmalar yapmıştır.

D. S. Zavriev, 1947'de Tiflis'te yayımlanan “*Türkiye'nin Kuzey Doğu Vilayetlerinin Yeni Tarihi*” adlı çalışmasını Türkiye'nin kuzey-doğu vilayetlerine atfetmiştir. N. Komahidze, 1965'te Tiflis'te yayınladığı “*II. Dünya Savaşı Sonrası Türkiye'nin Doğusundaki Köylülerin Durumu ve Ziraat İşleri*” çalışmasıyla Türkiye'nin doğusundaki köyler üzerine değişik bir mercek tutmuştur. N. İ. Bostaşvili 1971'de “*Türkiye Bibliyografyası*”nı yayımlamıştır. Bu çalışmada Türkiye üzerine Gürcüce yazılan kaynaklar toplanmıştır. Aynı yazar modern Türkiye üzerine Gürcüce yazılan kaynakları toplamaya devam etmektedir.

Yukarıda verilen kısa çalışmadan da görüleceği üzere Gürcistan'da doğubilim merkezlerinin kurulmasından sonra önemli sonuçlar ortaya koyan verimli bilimsel çalışmalar yürütülmüş ve yürütülmektedir.

Çeviren: İlyas ÜSTÜNYER*

* Doç. Dr., Gürcistan Suhumi Devlet Üniversitesi Doğubilimleri Bölümü; Uluslararası Karadeniz Üniversitesi Beşeri Bilimler Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü; ilyas.ustunyer@ibsu.edu.ge.

GÜRCİSTAN'DA TÜRKOLOJİ

Abstract

TURCOLOGY IN GEORGIA

Some sources describe the arrival of 28 families of Turkish origin to Georgia's old capital Mtskheta in the 6th century BC. Later they were defeated by Persian ruler Keyhosrov (633-584) and forced to flee to Georgia. Due to this ancient event, the past of Turkish-Georgian relations is dated back to 2500 years. The above mentioned incident and others formed the subject of various scholarly works in Georgia involving Turkish history, culture, literature, linguistic studies.

Untill 2000 a total of eight scientific articles have been published related to the above mentioned historical event. They were the products of joint research by philologist Prof. Nodar Djanashia and Turkish historian Prof. Mikhail Svanidze in 1976 entitled "Turkology in Georgia". Before this there were single paper, while six more articles were published following their study. All these important Works demonstrate the historical background, research fields and current state of Turkology studies in Georgia.

Keywords: Turkology in Georgia, research fields in Turkology, Georgian scholars of Turkish history, places of historical significance.

